

הרב יגאל אריאל, ר"מ בישיבת הגולן

חזק ונתחזק בעד עמנו ובעד ערי אלקינו

"חזק ונתחזק בעד עמנו וערי אלקינו וה' יעשה הטוב בעיניו" (שמואל ב' י.) זהו נאומו של יואב לחייליו בשעת מצוקה. אך נאום זה הינו תמציתי ומגובש. מכיל הוא את כל המייחד והמאפיין את מלחמות ישראל.

א. "בעד עמנו".

מלחמה זו החלה כמסע עונשין כנגד בני עמון על ביזוי חמור של שליחי דוד לחנון אך חנון הצליח לשכור צבאות עדיפים והמסע עמד להיכשל כשלוך חרוץ. טבעי הוא שכל חייל יראה מלחמה זו כמיותרת וינסה להציל את עורו. יואב משכנע את חייליו כי אין הם נלחמים על כבוד מדומה, אלא על ביתם ומשפחתם, גם אם הם נמצאים הרחק הרחק. כי בשעה שהתערער באופן יסודי כח ההרתעה של צבא ישראל, עליו לחזור ולהוכיח את כוחו בצורה מוחצת ומשכנעת. אחרת חושף הוא עצמו להתקפה בכל עת ומכל צד. מלחמה בשעה כזו הינה כורח בטחוני, מלחמת מגן ממש, על הצלת "עמנו וערי אלקינו".

ב. "ובעד ערי אלקינו"

— לא ערינו, כי אם ערי אלקינו. יואב הוא "מאלה הנשמות, שהרגשתן הפנימית שלמה היתה. מלחמת קיומם, קיום האומה, מלחמת ה' היתה בהכרה פנימית". אורות כדוד מלכו כאשר קם ללחום בגלית. אז רואה דוד הקטן את העם נס, וצועק: "כי לחרף את ישראל עלה". ודו עונה לעומתם: "כי חרף מערכות אלקים חיים". בביטוי זה הולך דוד אל שאול, וכך הוא פונה אל גלית עצמו: "אתה בא אלי בהרב ובחנית ואני בא אליך בשם ה' צבאות אלקי ישראל אשר חרפת". העם רואה את המלחמה כמלחמה רגילה בין אומות, ועל כן מעריכים הם ריאלית את יחסי הכוחות. וכן אין להם תשובה כנגד הענק — גלית, אך דוד הקטן רואה זאת אחרת; אין אנו עם במובן הרגיל. ישראל הם גלוי אלקי העולם — "ישראל אשר כך אתפאר".

גלית אינו מקלל את ישראל אלא "מערכות אלקים חיים". דבריו מופנים כלפי שמיא. "כל הסוטר לועו של ישראל, כאילו סוטר של שכינה". (סנהדרין נ"ח) "קודשא בריך הוא וישראל — חד הוא".

וגם בשעה שהעם מתכחש ליחוד זה שאינו מכיר בכך וקם ובורח, שונאי ישראל מן הצד השני מכירים זהות זו היטב. גלית מקלל את "דוד באלהיות". גלית מבין שאין זו התמודדות עם היהודים אלא מלחמה ביהדות.

יואב חוזר כאן על אותו רעיון של דוד. "חזקו ונתחזק בעד ערי אלקינו" אין אנו עם רגיל אלא עם ה' וערי אלקים, אידיאה אלקית המתגבשת בגופות ובשרירים האלה.

ג. "חזק ונתחזק... וה' יעשה הטוב בעינינו"

"למדנו מזה שאין לסמוך על הנס, אבל ראוי שישתדל האדם בהצלחנו ואז יעזור הש"י". כי למרות כל האמור על ערכה האלקי של המלחמה, אין לחכות שתרד אש משמים, או אבני אלגביש. "כי הש"י לא יחדש מופתים רק במקומות הכרחיים" (רלב"ג). הכלל הוא, שאין הקב"ה עושה נסים, ואין משנים סדרי עולם. תפקיד ישראל לגלות ולחשוף את יד ההשגחה הפועלת ומתפלשת בתוך המאורעות הטבעיים. על כן אין לסמוך על הנס — "חזקו ונתחזק! — וה' יעשה הטוב בעינינו". וברד"ק: "אנחנו נתחזק בכל כחנו במלחמה וה' יעשה הטוב בעינינו כי לה' התשועה."

ד. מצודת דוד מפרש זאת אחרת לגמרי: "ר"ל, ואם בכל ההתחזקות לא נועיל — יעשה ה' הטוב בעינינו — ונקבל באהבה". יואב אינו זורק הבטחות ועל אף אמונתו במשמעות האלקית של הקרב, אין הוא רואה בכך ערובה לנצחון. וכך הוא מתגלה כ"בעל בטחון". "בטחון" איננו אמונה של צדיק יבוא רק טוב אלא אמונה שכל מה שבא על האדם, בא עליו מאת ה' בדין ובצדק. כך מגיע לנו, כך ראוי להיות, כך טוב שיהיה בעיני ה', ואני מקבל זאת בין אם זה נעים ובין אם לא. "יעשה ה' הטוב בעינינו — ונקבל באהבה". וכשמקבלים באהבה גם את הדין, חוזרים הפגעים ומקבלים במשך הזמן משמעות חיובית. כפי שמצאנו אצל בעל הבטחון הגדול נחום איש גמזו.

אמונה מחשלת זו החדיר יואב בחייליו ואף לנו יפים הדברים.